

Sonnetten

P.C. Boutens

bron

P.C. Boutens, *Sonnetten*. P.N. van Kampen & zoon, Amsterdam 1920 (2de druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bout005sonn01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[Motto]

διὸ δὴ ἐγὼ γέ φημι χρῆναι πάντα ἄνδρα τὸν Ἔρωτα τιμᾶν, καὶ αὐτὸς τιμῶ
τὰ ἐρώπικα καὶ διαφερόντως ἀσχῶ, καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύομαι, καὶ
νῦν τε καὶ ἀεὶ ἐγχαμιάζω τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Ἔρωτος καθ'
δ' ἄσπον οἶός τ' εἰμί.

Daarom is het dan dat ik beweer dat een ieder man EROOS behoort te eeren, en ik zelf hem eer en mij bij voorkeur in zijn onderwijs oefen en de anderen daartoe aanspoor en zoo nu als altijd de macht en manmoedigheid van EROOS loof voor-zoo-ver ik bij machte ben.
SOKRATES in *Platoons Drinkgelag*.

I

Wandelt in wolken liefst en witte neevlen,
Schoonheid, de zuivre maatgang uwer voeten?
Niets innigers weet ik dan 't zilvrend zoeten
Van donkren dag waardoor uw schijn komt heevlen...

Zoo opent Nacht wier stille sterrestoeten
In Zijn voorhoven stralen beden preevlen,
Dieper tot God dan Dags breedlichte geevlen
Met nimmer hand uit strak gordijn te groeten...

Is dit uw volle zending, Schoonheid; moet
Ik zóo tot menschen gaan, uw blijde bode,
Die geeft zijn ooge vuur en zijn harts bloed,
Beschaamd als een die bedelt om hun goud,
Als ik beken waarheid bevreesd en bloode:
'Ik heb nog nooit haar hoog gelaat aanschouwd'?

II

Hemel, eindloos blauw lokkend zieleweiland, -
Zee, die in zon- en maanstilte of wolkdonderen
Aandrijft de veelheid der wereldsche wonderen
Wier vrije vlotte vloot bij ieder tij landt,
Zie ons, bleek mensdrom, uit ons eng afzonderen
Op dit uw zielenvol dagegroen eiland,
Als slaven naar hun overzeesch en vrij land,
Wringen ons handen van vervoerings vlonderen:

Diep in een ouden droom die altijd weêrkomt,
Ligt opgetrokken aan den havenkant
Vleugelen boot waarmee we eens zijn geland
Als zon en maan en sneeuw en regen neêrkomt, -
Tot laten eiddroom wanneer ge openbreidt:
Windbreede vaart naar alle oneindigheid.

III

Met klare nevelen bezeilt de nacht
Den grooten hemel en zijn melken meren.
In koele baai ligt leven te op-en-neêren
Op duister ankers koord-ontspannen dracht.

Een stem geluidt als kwamen onverwacht
In een hoog hemeldal tot éene teêre
Echo al lichtste klanken die begeeren
Uit diep omlaag heeft naar omhoog getracht...

Ik laat van 't stille schip mij luidloos neder
In effen waterbed dat het mij drage,
Al weet ik niet waar nacht en tij mij voeren...
Geen handen reiken tusschen wolkelagen,
Geen stem klankt meer, geen oog ziet naar mij neder, -
Ik treed de wateren als vaste vloeren.

IV

De hooge Zon heeft heden schoon bevonden
De bleeke Herfst. Dalend tot waar zij zat,
Heeft hij uit nevelsluiern teêr ontwonden
Haar tengre lijf van tranen en nachtdauw nat.

En diep in 't bosch, waar fijne doodverblonde
Blâren bevloeren 't wildomstamde pad,
Ruischen in dans hun lichtverliefde ronden,
Zijn goudnaakt gloriënd om haar lijfs bleekmat.

En heel den dag heeft hij haar toegefluisterd
Wilde wals van leven dat niet voor háar is,
En vroomgeloovig heeft ze één dag vergeten
Der eigen droeve ziele zeker weten,
Uit stâgen val van dorre blaên beluisterd:
Dat Dood haar bruîgom wordt, als winter dáar is.

V

Uw gaan en komen is als gang van goden
Die uit der heemlen gelukzaalge sleur
Zich soms op feest van menschennooddruft nooden,
Vermomde bedelaars aan arme deur;
En eer machtloos meelij tot lastring snoode
Lippen bleek-stil in eigen lang verbeur,
Staat heel het schamel huis, het donker-dooode,
Levend van aller gaven kleur en keur.

Onder feestlijk ontstoken oogeluchter
Waar diepe ontroering haar klare olie brandt,
Beeft in deemoedig dienen zalig-schuchter
Naar halfvermoeden gast de bleeke hand,
En lippen lang van aardsche spijzen nuchter
Proeven vreezend vruchten uit godenland.

VI

Want ik ben arm: mijn ledige oogen vullen
Zich maar met schoonheid, als Uw schoonheid naakt.
Naakt ben ik: 't zijn Uw stralen maar die hullen
Den bleeken honger waar mijn lijf in haakt.

En toch, zoet wonder dat Uw oogen zullen
Nimmer aanschouwen wien gij zalig maakt,
Gij blind in luister als die eeuwig gulle
Gever de zon, die schoont alwat hij raakt:

Die gulden koning die steeds open hof houdt,
En arm en naakt en al wat tot hem treedt,
Zelf kleedt in 't voorgeschreven levend stofgoud, -
Zoo vindt ook immer in Uw voorvertrekken
Mijn schuwe schaamte, schuchter zich te dekken,
Uw volle schoonheids wisselwâ gereed.

VII

Wegen van schoonheid komen in U samen.
Zie, tot U heffen koningen en wijzen
Wier vreedge voeten van al kimmen reizen,
Uit biddend opgaan de oogen in eind-amen,
En groeten U met Schoonheids vele namen, -
Van vreemder taalharp immer zoeter wijze, -
En in bewondrings murmelpreevlend prijzen
Leggen zij schat aan schat naar U tezamen.

En schuchter schuil ik weg onder Uw slaven,
Arme die tot U kwam met leedge handen,
Eén onder hen die zwijgen langs de wanden, -
Maar als uit donkre oogpoorten over gave en
Geveer dankend glijdt ziels weêrlichten blik,
Weet ik hen even arm, armer dan ik.

VIII

Kom: ik ben enkel lust en lieflijkheid,
Een zilvervolle hof altijdig ooft,
Waar knop en bloesem eeuwge vrucht belooft,
Een levend maal op ieder uur bereid.

En waar het hart der stilte welft en spreidt,
Aardkoele woon doorluchtig overloofd,
Houdt zon en maan om Uw hoog-heerlijk hoofd
Haar gulde' afspraken tot in eeuwigheid.

O kom: geen weet het enge steile pad
Dat door de bergen naar den wijngaard leidt,
Dan Gij alleen en die den hof geplant heeft:
God, die eens zeker komt te Zijner tijd
En streng-rechtvaardig U de tienden schat
Van vele aardsche oogsten die Hij U verpand heeft.

IX

Uw jonge melodieënvolle vingers
Strookten onwetend in 't gordijngedempt
Vertrek vol schaûw en trillend zonnwingers
Langs dit vergeten, in zijn hoek beklemd
Spinet, gerijd uit bleekivoren zingeren,
Wonderlijk teêr en smartzuiver gestemd,
En trilden in verrukking na, - toen ging er een
Brand op van liedren breed en ongetemd.

En dag en nacht en zon en maan verstralen
Om de twee bleeke vlammen Uwer handen,
Die vonkesproeiend langs de toetsen dwalen.
Voor huis, op straat, tot diep in stille landen
Luisteren menschen naar het nachtegalen, -
O ziel, mijn ziel, dit is uw ademhalen!

X

Mijn eigen oogen zijn niet meer van mij,
Mijn voeten gaan in onbewust bewegen,
Mijn leden van Uw luwen drang doorzegen
Volgen al maten Uwer melodij.

En als de zon die werpt door ijlen regen
Haar kleurentintling op de wolkeweï,
Verheerlijkt zich in U mijn schaduw tegen
Melkigen mist aan 't eind der levenslei.

Zoo bogen wij ver vóór ons halverwegen
Het neevlig pad dat uit der toekomst woon leidt,
Oogenlicht samen tot één hooge poort,
En elk te wachten mensch- of godewoord,
Van leven of van dood, van vloek of zegen,
Moet tot ons komen door dien doop van schoonheid.

XI

Zie niet op mij, maar schouw in mij U-zelven,
Uw beeld zooals geen ander oog het maalt,
Uw Zelf verdiept en vorstelijk omzaald
Met het juweelen lichten uit gewelven,
Waar bezig denken durend duikt te delven
En, naar het dieper en vermeetler daalt,
Heerlijker steen uit starre nachten haalt,
En dien vergruist tot weenlichtende schelven.

De stilste nacht hoort daar geen adem zuchten.
Het is als dood. De wereldsche geruchten
Houden hun stap in als zij gaan voorbij.
Niets heeft het levenwekkende vermogen
Van de' éengen spiegel Uwer eigen oogen,
Dan leeft het, waakt het, lacht met U in mij.

XII

Die bij den avondval als aan taveerne
Kloppen aan zielehuis in reizigersdracht,
Praten en schertsen met dienende deernen,
Tot 't bed gereed is voor den éenen nacht,
Moê van den tocht luilekker op de veêrne
Steden zich strekken tot slapens aandacht,
Opstaan en danken snel, en gaan weêr geerne
Van 't gastvrij huis waarheen hen 't toeval bracht, -

Zij spreken met elkander op den weg,
Houden fluisterverwonderd overleg
Van 't schoone huis en van het rijk onthaal,
En van het lampverlicht vertrek waar woont
Een blijvend gast, maar die zich niet vertoont,
En niet verschijnt aan het gemeene maal.

XIII

Zij komen tot mij onder valsche vlag
Van witten vrede en gullen vriendenraad,
Zeggen U één van hen, niet goed, niet kwaad,
En dat geen mensch een mensch vergoden mag...

En kil benevelt Uw klaargouden dag
Als morgenzon voor lagen mist beslaat;
Maar door de wolken weet ik Uw gelaat,
En spreek geen woord en denk naar U, en lach...

Om mijn zwijgende wereloosheid smeedt
Tegen de donkre pijlen van hun taal
Mijn stille lach zich tot blankzilvern kleed:
Onaantastbaar sta 'k in gedegen staal...
En als ik de oogen hef, zijn wij alleen
In hemel en op aard, - nevel is heen.

XIV

Gij zijt het midden maar van dit gedicht:
Een zelfvolmaakt, goddelijk gaaf fragment,
Maar in den tijd zonder begin of end
Met al wat al-schoon door dit donker licht:

Diep uit verledens sproke vreemd-bekend,
Rijmend naar U, rijst mensch- na menschgezicht;
Vanwaar der toekomst meer luideloos ligt,
Deint Uw echo met ver-eeuwig accent.

Voor aller eeuwtijden vereenden zitdag
Waar elk verschijnt en op zijn oordeel wacht,
Staat boven blinde blaam en wuft wierooken
Eén menschekind eenparig vrijgesproken,
En van verklaard lichteffen voorhoofd lacht
De hooge onschuld van Schoonheids heilgen middag.

XV

Waartoe zal Liefde, lief, die eeuwig is,
Zich nevelen met tijdelijk bewijs;
Beuren voor zoo klare oogen sluier-wijs
Der wereld dauwverdichte droefenis?...

- Kijk hoe de maan uit hooge hemelnis
Met stralen armen op haar witte reis
De wolk weêrhoudt tot glansdoorsmolten ijs,
En huiverschoon blootkomt in teêr gemis...

Zij moet wel zegenen vandat zij klimmen
Vóór steile bries uit diepen horizon,
Tot waar zij dalen achter de overklimmen,
De kudde van dien gouden herder Zon,
In wiens ver licht zij zelf verheerlijkt staat,
Een schuchter beeld met oog-gewend gelaat.

XVI

Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief! -
Zoo schijnt de zon, zoo waait de wind, zoo ruischt de regen,
Zoo welt uit ieder ding zijn waarheid langbelegen:
Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief.

Geluk gaat bij mij in en uit: Gij hebt mij lief.
Echo en menschenmond keerseinen 't allerwegen;
Zingende zilvervangst in harts volpooplend zegen:
Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief, Gij hebt mij lief.

Schallende alzang der Aarde! - o Moeder, zal altijd,
Waar we in uw groene wieg onze aardsche kindsheid door
Lachen naar 't hemellicht of in ons donker schreien,
Dees troost orkesten onder 't nacht- en dagekoor,
Tot van uw lippen, als 't hoog uur van weten nader',
Fluisterdropt de onbekende naam van onzen Vader?

XVII

Al mijn onrijpe vruchtverloren uren
Die 'k te'avond huiswaarts droeg, zwaarleêgen last,
Door norsche Erinring zwijgend in mijn schuren
Met 't gave graan tot diepen berg getast,
Loos stroo, bestemd maar voor Uw vreugdevuren,
Hebben den blijden dorscher rijk verrast:
Heur wonderkoren breekt uit blanken bast,
Straks brood voor U en mij, en vriend en bureu.

En nu ik werkgesterkt in avondschiijn
U wacht, gaan oude diepverzonken dagen
Die wolkbleek langs mij hadden heengedragen
Achter dichte oogleên 't ongerept geheim,
Aan vijverspiegel van verklaard verleden
Open in bloemen als verhoorde beden.

XVIII

Nu bloeien al ziels zomersche getijden
Met de getijden van dit land tezamen:
Weken en maanden zijn dezelfde namen
Voor deelen van één onverdeeld verblijden.

Klokken in klaar eendrachtig begeleiden
Peilen met tinkeltellend lood uit ramen
Van hemeltorens de kristallen vâmen
Van dag- en nachtvloeds golveloos verglijden.

Op luchtzeebodem, zomers tuin, waar rozen
Fieren in 't licht, eenig erkende kindren,
Rijzen wij, wit en rood, wij niemands mindren,
Uit menschelot tot bloemelot verkozen:
Twee bladerdonkren, nu bloeiopenbaarden
Tot moed van teêrst geluk op alschoone aarde.

XIX

Lachen naar U is beter veel dan plukken
Wrange wijsheid van Weemoeds welken mond,
Die om al smartekolken diep doorgrond
Niet stijgen mag tot dit glasgaaf verrukken...

Met heete tranen voeg' zij staêg de stukken,
Glansscherven die ze op levens bodem vond,
Maar werkt haar teedre wanhoopsvingren wond
In pijnend pogen dat niet gaat gelukken...

Laat ónze wijsheid onze dwáasheid wezen:
Kindren op blijdschaps blanken berg gerezen,
Lachend omhoog vanwaar al blijdschap komt,
Lachend omlaag naar waar de wereld gromt:
Het schijngeluk dier twee is waan en schennis,
Die nimmer aten van den boom der kennis.

XX

Na schaamte die ik at met iedereen,
Sober onthaal van elken daagschen gast,
Of ik in schemer van mijn groen alleen
Door bedelaar of rijkaard werd verrast; -
Wildgrove vrucht van wrangen vleeze was 't,
Maar noô loslatend van zijn stuggen steen; -
Gaat nu met zelfgelezen maal belast
Uit voller boomgaard rijker zwerver heen.

Maar veilig in zijn onaanzienlijkheid,
Door eigen kleed van welig loof omspreid,
Zijn wortlen diepst in harts verborgen bron,
Groenkoele kas tegen den steek der zon,
Rijpt Schaamtes boom in schaarsch, doch durend telen
Den godenappel dien wij daaglijks deelen.

XXI

O ziel in zwijgen als een bloem in zon,
Zeg niet zoo zacht dat ik Uw meerdre ben,
Omdat ik staamlend in menschaal beken
De hemelblauwe vreugden die ik won
Uit aldoorzichte wolkbezonden bron, -
Arm lied maar huivertrillend dat het schenn'
Uw stille wonder waar ik nooit aan wen,
En dat zoû zwijgen als het zwijgen kon...

Ik zie dat kleurloos licht al kleuren schept,
'k Hoor hoe windstille luidelooze lucht
Zuiverst der tonen zachtsten zang vervlucht,
'k Weet dat als diep uit hart van Meinacht ebt
Al luide leven, op zijn stillen rank
De nachtegaal moet uitslaan tegen dank.

XXII

Door U bemin ik werelds oudre dagen,
Der hooge dooden zoete en reine zeden,
Vóor-openbaringen van U, die zagen
Zangers wier hartstocht echo-bruist door 't heden.

Uit U bemin ik in hun donkre steden
Dit menschdom krielend in wanhopig jagen,
In U 't geluk dat rijper toekomst drage
Wen schooner volk op schooner aard zal treden.

Tot nu had ik alleen de zon bemind
En de aarde en al haar groen en welig kruid
En God, - maar Die heeft lang in avondwind,
In bloemen veel, in oog van lachend kind
Mij onmiskenbaar zekerlijk geduid
Dat 'k aan Zijn hart om U genade vind.

XXIII

Dit is de groote zee, de schepen-vele,
Die kan naar alle hemelen verijlen
Haar water-eevnend plein waar ten tooneele
De tuigetorens uit en inne zeilen.

De zon kan niet haar vlakken glimlach deelen,
Die kaatst de gouden stralen weg te keilen.
Heel aan den spiegel drijft ons varespelen
Zijn schaduwlooze en onbepaalde mijlen...

Dan hangt voor zon de wolk haar wit bezinnen
En vult opeens tot in de hoogste plooiën
Met heldere aandacht 't blankbedoekte want:
De zee gaat open in dat schaduwdooiën:
Wij zien diep-onder 't groefgeribde zand,
De zilvren visschen door de koelte vinnen.

XXIV

Geluk heeft ook zijn stormen: onder blauw
Der heemlen en strakopen zonoog gaat
De zee in hooger golven wilde maat,
De zeilen zwellen uit aan trillend touw.

'k Zie - blank vertrouwen in Uw stuurmans trouw -
Zon spieglen in de rust van Uw gelaat.
Koel-zeker weet de hand de korte daad
Die veilig richt den levend-brozen bouw.

'k Houd van den tegenwind, dat lustig lied
Dat door de strafgetuigde masten giert,
De zilte vreugd van die in stormen viert
Zijn kennis van de zee, de deugdlijkheid
Van 't vaartuig vast geballast met verdriet -
En al mijn dooden bij mij weggeleid.

XXV

Geen vonk roodt meer in witte-wolkenasch.
Het uur is laat en heeft zijn eigen licht
Als dood gelaat dat kijkt door oogen die h t .
Niet huivren durven in den bleeken plas
Der lucht de toppen van het hoog gewas
Dat metaaldonker op den stroeven plicht
Der stammen staat om avondhof gesticht.
De bloemen branden in het doove gras.

Mijn roereeloosheid heeft haar vollen wil
Terwijl herinnring ruischloos rijgt en telt
De gave paarden onzer rijke feesten
Tot blindend snoer eer straks de nacht ze smelt...
Wat is het op de blanke wereld stil...
'k Zie verre menschen wandelen als geesten.

XXVI

Het stolpend maanlicht huift den winternacht
In wazen plooiën van doorzichtigheid.
Geen ster weet helder van de heerlijkheid
Waarin ik treed naar heerlijkheid die wacht...

Hoe ligt de lichte weg naar U gedacht
Recht door den stillen glansverstarden tijd...
Elk oogenblik is kort als eeuwigheid...
Wanneer heb ik deze' oogst van heil gepacht?

Gij zijt het kloppen van mijn hart, het licht
Dat in mijn oogen is, de boovne maan,
Gij zegent de aarde in mijner voeten val...
De wereld breekt doorzichtig als kristal:
'k Zie in bevrozen grond het gouden graan,
Ooglampen branden alom uit huizen dicht.

XXVII

Zoo hebt Ge Uw wensch, zoo zijn wij dan geweest
Ter andre zijde dier verlichte ramen,
Waar al de liefden zaten aan, wier namen
De wereld in haar breed register leest,
Om haar die alle tot haar dood geneest:
Lust die te bleek is dat zij zich kan schamen.
Smeulden niet overal waarlangs wij kwamen,
In hitte zwoel de fakkels van haar feest? -

Stil! In den stilletinkelenden nacht,
Veilig en buiten, weêr op eigen grond,
Als dauw in ons en aarde- en hemelwijd
Voelen we in alom-tegenwoordigheid
Dalen den stillen Derde in onzen bond,
Den eeuwgen god die ons tezamen bracht.

XXVIII

Alleen in wolkenavond stil-voor-regen
Heb ik aan 't eind van groene laan gevonden -
O 't was me als doopte ik voeten voelloos-wonde
In plotsling huiverbad van koelen regen! -

De aanstaande deur naar mijn stilweggelegen
Kamer van eenzaamheid waar 'k vroeger woonde:
'k Vond al mijn schatten veilig in haar rondes
Zilveren vrede als opgelegden zegen...

'k Heb daar van Leven en U zoo klaar gedacht
Of ik voorproefde al de bezonkenheid
Van een die, eeuwigstil, nooit lacht of schreit...
O zal dat dood zijn, Lief, dat eens mij wacht
Daar eindloos slapen van dat harte dijn
Waardoor 'k nu ken geluks oogbiddend zijn?

XXIX

Ook aan U-zelf zal ik U niet verraden,
Gods waarheid niet verloochnen voor Gods schijn
Om reeden dronk van Uwer oogen wijn,
Om zilverlingen van éendags-genaden.

Mijn oog kan nooit de doode spiegel zijn,
Die onverschillig kaatst het goede en 't kwade
En schoon en onschoon in zijn blinde bladen
Glas-overtogen vlies-dun metallijn.

En of Gij levendrood op aarde gaat,
Terwijl schijndood in mij en bleekbestorven
Uw ander wezen boven aarde staat -
Eens zeker keert en zoekt Gij moêgezworven
Uw Zelf bij mij terug, - o eer 't herrijze
Tot stralend zijn in eeuwiger paleizen!

XXX

Komt allen gij, die hongerig en koud
Langs levens straat uw bedelzangen zegt.
Vandaag is 't feest: ge zult uit klinkend goud
Spijzen en drinken met me als prinsen echt!

Wel heb ik niet voor u dit huis gebouwd,
En niet voor u dit koningsmaal gerecht,
En schoon zijn stoel het hoofd der tafel houdt,
Ontvangt u voor den Koning maar de knecht.

Doch eet, doch drinkt - en straks als ik u laat,
En zonder afscheid achter diep gordijn
En zonder omzien in den nacht verdwijn,
Dan rijst verzadigd, en vóordat gij gaat,
Dankzegt vroom en luide, man voor man,
Den zoeten naam dien ik niet zeeuwen kan.

XXXI

En zooals een die hoort uit vreemde kelen
Of nachtelijk van uitjuublend klokkespel
De hooge noten die hem zelf te kweelen
Eens drong jonglevendhelle stemmewel,
Gebarsten klok nu nimmermeer te spelen, -
Het is hem wonder droef en wonder wel,
En ziel lijdt teeder langs die zachte zeelen
Naar hemel van muziek uit stiltes hel, -

Zoo zullen tot mijn hooge slaapvertrek
Uw woorden klimmen door het dunne duister.
Ik vouw mijn handen op het stugge dek
En houd mijn adem lijdlijk in en luister,
Als zeï mij de oudste liefste stem die 'k ken,
't Gebed voor, dat ik lang vergeten ben.

XXXII

Als die gevangen Koning voor wiens oogen
Barbaarsche wreedheid al zijn zonen slachtte,
Eer ze overwreed-ontwreed voor eeuwig nachtte
Zijn dag van schaamte om koninklijks logen;

En nimmer uit die ark van blindheid vlogen
Uit Hoops slaapopen handpalm droomgedachten
Die niet den rooden bloesem wederbrachten
Uit die vallei van bloedig mededoogen, -

Zoo zag mijn ziel haar schoone kindren moorden,
Eer zon voorgoed genadig onderging.
Maar al den nacht brandt aan der heemlen boorden
Bloedlaaiende onbluschbare Erinnerung.
En nimmer wordt haar, tusschen leed en lust,
Vroegere dag of nacht van nu bewust.

XXXIII

... O niet om mij, maar om den donkren man
Die blind en doelloos door zijn dagen gaat,
En eet zijn brood, maar eet geen vreugd daarvan,
En waakt uit oversmarts verdoofden staat
Op schrik van klokslags tinkelenden ban
Tot lach-in-wanhoop dat hij niet verraad'
Aan menschen hoe hij niet meer groeten kan
Stralend geluk naar hun ooglicht gelaat...

Hij bleef zooals hij was, hetzelfde kind,
Blij met een ster, een wolk, een bloem, een woord,
En heeft uit U zijn deel zoo schoongemind,
Dat hij vergeten was dat leven is,
Naast smalle blijdschap van lieds lichte voord,
Nachtlange gang door starre droefenis.

XXXIV

... O niet om mij, maar om den maneblijden
God die ons op den avondweg gemoette,
Met vriendschap van herkennende oogen groette,
En nam ons handen en ons hier geleidde,
Waar hij in de eigen blanke plooiemoeten
Het linnen laken op de tafel spreidde,
Over het sober maal zijn zegen breidde,
Eer hij verdween op stille godevoeten...

Ik weet, hij is daar bij den leêgen stoel,
En nimmer durf ik de oogen tot hem beuren en
Zijn oogen zien die 'k onveranderd voel;
Meer vreeze doet mij straks de huivergeurene
Troost van zijn zilvren stemgeluid dan doet
De algroote stilte die toch breken moet.

XXXV

Als Gij mij ooit om rekenschap wilt manen
Na dit geding, ons leven, in welks kosten
Ik mij veroordeeld stem tot nooit geloste
Schuld van geluks niet eens getelde manen,
Kom nu terstond, dat Gij toch nooit moogt wanen
Dat ik een penning aan Uw eigen dorst te
Onttrekken, eisch de som der schrale posten:
'k Gaf zelfs geen aalmoes weg van lach of tranen

Aan werelds spel dat langs de straten vedelt
Zijn luid vertoon van lichte vreugd en rouw,
En houdt voor rijk die stil zich houdt; een vrouw,
Een kind ziet vragend tot mij op en bedelt -
En ik geef niets... En toch zal hoe lang zijn
Dit al mijn leven aan eenzaam kozijn!

XXXVI

Ik ben Slaaps slaaf: hij is mijn eenig heer.
Want al mijn werken in 't schel daglicht is
Om dat één gaaf goudstuk vermoeienis,
Dat, als ik nederzit aan avondveer,
Ver over effen schemering bezweer'
Zijn riemloosnelle boot die lijngewis
Mij door veel vreemder droomen wildernis
Stuur' tot Uw levend-dood ver-na verkeer.

Ik bied hem willig oogen beî te binden
Met blinddoek van verinnigend gezicht,
En tracht niet buiten hem den weg te vinden
Naar de'engen spiegel die de ziel weêrlicht
Zoo diep dat Gij uit dagegraf en wade
Eén droomuur dwaallicht langs zijn schemerpaden.

XXXVII

Die nooit dan in den droom elkaêr ontmoetten,
Weten geen wisseling van nacht en dag:
Zij treden immer met dauwkoele voeten
Tot de preeelen van hun eersten lach.

Doch Gij, verdwaald nu in die stille stoeten,
Van allen de eenige die met mij zag
De dagen die den wereldnacht verzoeten,
Hoe viert Gij over hen Uw licht gezag!...

En ik die mij hierheen te redden dacht,
Dag-arm, maar koning van mijn droomennacht
Onder mijn bleek-tevredenen en vromen...
Wat hebt Gij smeulend tot mijn koele rijk gebracht
Uw gouden zonnenschaduws doove pracht:
'Eén dag geluk is meer dan duizend droomen'?

XXXVIII

Als een die hoorde in meest ontoestbaar uur
Zaligsten zang die ooit zijn oor verrukte,
Maar donker leed dat diep aan de aard haar drukte,
Liet ziel niet stijgen in dat morgenpuur
Geluk van tonen, hoe de leeuwrik rukte
Aan 't snijdend snoer haar korten krachteduur,
En schoonheids gulden troost viel drupplend vuur
In de open wonden van die smartgebukte, -

Zal zoo het volstemmige hooge lied
Van Uw alschoon wonderdoorzield gezicht
Verruischen over mij, maan mijner nacht,
Omdat mijn schemerschuwe ziel zich niet
Daadlijk uit droefheids donker heeft gericht
Tot kinderlicht gelooven in Uw pracht?

XL

Ik hoor der menschen zonen en hun bruiden
Maar in uw lust- en bloei-bewuste tijden,
Liefde, de schoonheid van uw naam belijden
En, zuivre klokken, over de aarde luiden.

Maar geen of weinig drinkt uw diep beduiden
Door bitterheid ook van bezonken lijden,
Maar uit berusten half en uit benijden
Weet ik hen dagelijkschen slaapdrank kruiden -

Ik heb altoos den ijlen slaap gehaat,
Die geen verkwikking brengt en nieuwe krachten.
Laat wakker mij, maar met u overnachten,
Dan groet ik blijder iedren dageraad;
En saam met u den laatsten slaap verwachten,
Die rusten zij van u voorgoed en laat.

XXXIX

Dood, dien 'k zonder vreesverlangen vermoed
Aanruischen diep in alstiltes bazuinen,
Alomme zee achter de kimmeduinen,
Kom ik niet tot u met gerusten spoed?

Wat zilt dan 't zwellen van ontijdgen vloed? -
Midden in 't land stuurt stroom langs 't spiegelschuinen
Van volle bloemen-, vruchten-, menschentuinen,...
En niet meer smaakt als vroeger 't water zoet.

Waartoe die voorsmaak, Dood, die bitterwreed
In iedre levensteuge wrangt en grondt? -
'k Dacht u te drinken met blijwillgen mond,
Een nooitgeproefden zuiverrijken wijn...
Nu gist gij levens water tot venijn
Van dorstedurend, niet te klaren leed!

XLI

Der dagevloeden keerend mededoogen
Bruist telkens effen nachtgedolven pijn,
Of zij voor altijd mij verdrinken mogen
Tot der berusting dood zachtzinnig-zijn.

Maar uit dien roes van lichtbadenden wijn
Ontwaak ik immer op het nachtedroge,
En wroet in 't zwarte zand mijn nieuwe mijn
Naar de juweelen Uwer sterrenoogen.

En krimpand kreun ik om een eb zoo lang,
Dat ik tot diepsten schuilhoek haar doorwoel'
Vóór de eerste kimmegolf van 't morgenrooden,
Of om een dag wiens duren diepe dwang
Mij dompel' tot ik, eeuwig stil en koel,
Rustig kan zijn met al zijn andre dooden.

XLII

Vannacht slaap ik weêr bij mijn moeder thuis,
Maar vind in 't oude bed niet de'ouden vaak.
De nachteluiden van 't bekende huis
Orglen een nieuw, liefelijk leedvermaak.

En zacht zingt tot mij 't rustig aêmgesuis
Van haar die, als zij wist dat 'k lijd en waak,
Me opdringen zoû haar ouden slaap inkluis,
Blijde om die laat hervatte moedertaak.

Zoo vouwde ook ik rustig mijn handen neder,
Indien ik wist wat ziel uit zielen veel
Zich zalig gast aan 't mij onthouden deel,
Of dat ik zóo, zachtkens en onvernomen,
Kon voegen éen goudviolette veder
In kleurenrijken waaier Uwer droomen.

XLIII

Daar bleekt de morgen door 't gegolfd gordijn
Als rees een groote bloedeloze maan
Achter vloeibaren nevel, in wier schijn
De dingen als verzielde schimmen staan.

In verren stadstuin kraait de naaste haan...
Waarom scheidde ik zoo vroeg van 't licht festijn
En liet Slaaps blijde tafelen gelaên
Met roode vruchten en gekruiden wijn?

Ik zie de doode stad door 't venster. Diep
In 't Oosten wordt de witte nevel gulden...
Hoe zult gij ooit den langen dag gedulden,
De eindlooze som des Levens, opgemaakt
Uit zooveel nachten die verdriet doorwaakt,
En al de morgens die geluk versliep?

XLIV

De wijde havens die mijn blijde spaden
Zoo dapper dolven in de zomergroene
Landen tot wier zwaar hart het vermiljoene
Morgengeluk indrong langs waatren paden, -
Waar aan de zonnevreugd der blanke kaden
Met briesgespannen wapprende blazoenen
De reien Uwer staatlijke galjoenen
Haar rijke vrachten uit- en innelaadden, -

Die liggen ledig als een zilte wonde
Onder der buien donker wolkejachten
Voor open zee waar met veel vreemde seinen
Volzeilsche schepen langs de kimmten schijnen.
Soms breken heemlen in verstilde nachten
En sterren schrijnen in de diepe gronden.

XLV

Niet langer groet ziel als haar onbenijde
Zuster de groote schaduwlooze zon
Die rijst alweêr schooner dan nacht verzon,
En spreekt geen woord en maakt toch alles blijde.

Het bekken zee in duinenzenk, de weiden
Tintlen van morgen, ver land-in begon
Het blatend leven. Uit op hoog balkon
Treden mijn oogen schoonen dag te lijden. -

Wat is het goed dat zon u niet herkent,
Zich niet met troost van deernis tot u wendt,
Maar stralend doorgaat in haar gouden plicht,
Dat straks, o droeve ziel, als gij u richt
Tot hooger blijdschap dan gij nog mocht reiken,
Gij zonder schaamt hervindt uw eenige gelijke.

XLVI

Ik kan niet breken met den zoeten dwang
Van dit licht leven dat tot teêr gebed
Om U naar God en Schoonheid heeft gezet
De sombre slagen van bloeds donkren zang.

Al stille jaren tot moedere gang
Zich overneigt naar aardes bloeiend bed,
Ga op die eenig zuivre maat mijn tred
Tot waar de koû des doods mijn oogleên vang'.

Hoe stil wordt leven dat te sterven leert! -
Het geeft niet veel dat weinigen maar hooren
Dit klein geluid in wind en zon verloren,
Zoolang als trouw de goede lente keert
Met groene ontroering harer wondre dingen...
Maar o dat 'k staamlen moet wat 'k dacht te zingen!

XLVII

Niet koelen kan ik aan de reê-geschonken
Beekren van werelds zwaargekruiden wijn
Mijn mond, - te lang, te diep heb ik gedronken
Het smaakloos water van liefdes fontein...

Zoo zit ik neêr aan de oude wel geslonken
Tot troebelen band in beddings diep ravijn;
Wachtend dat de enge tocht mag zijn bezonken,
Voedt hoop als zoetsten lust dorsts wrange pijn...

Ik sla mijn oogen op en zie den morgen
Vagen den dunnen nacht van 't ijle westen -
Uit schemer vooglen stemmen, bloemen kleuren -
En buk tot de'ouden vroegdronk... Uit verborgen
Bekkens bruist aan de stroom, mijn handen beuren
Het klare water dat mij altijd leschte.

XLVIII

In de enge holte van zijn donkre kast
Gaat harteslinger eindloos op en neder,
Reikend naar vreugd vermoed, maar altijd weder
Valt hij terug naar smart door eigen last.

En soms door rusteloosheids rust verrast,
Hervindt hij voor een oogenblik zijn teeder
Evenwicht, doch schrikschokt wakker tot wreeder
Zelfmarteling van machtelozen tast.

Vuren gedachten die wel altijd rijzen en
Speuren vergeefs het doel na van dit pijnigen,
Pijlen uiteen in 't hoog-donker-oneindige.
Maar harte zelf weet wis, dat gouden wijzeren
Merken ergens heel ver tijds luchtig feest,
Waar een stil oog aandachtig de uren leest.

XLIX

De schoone schijnen waar ik nu meê leef,
 Zijn mijn harts dochtren, luisteren naar rede:
 In de diepe armoê die mij overbleef,
 Leven zij voort naar staat en koningszede.

Lachen noch schreien schift den vollen vrede,
 Maar tegen 't gala-uur zeeft zacht gezweef,
 Zijden gestrook, tot me; - in de hal beneden
 Wachten zij dat ik elk haar zitplaats geef.

In de enge tent van bladstil luchterlicht
 Schikt telkens anders zich de ringerij;
 Bleeke gezichten blikken ogeblij.
 Weêrzijs de donkre leêgte van den troon
 Geeft elk gelaat zijn levendteêren toon
 Tot een aldaaglijksch zwijgendschoon gedicht.

(Veere)**L**

In drooggevallen kil weinige pinken
 Leunen aan zilvren slibbe. Van den laten
 Avondtjijd gaat schel kariljon rinkinken
 Klein-echooloos in schorverweerde maten.

Van hooge schaarsbebouwde kade zinken
 In eenzaamheid verlandelijkte straten
 Waar groene polders door de bressen blinken.
 Klein leven wint van grooten dood. - Daar staat de

Machtiggetoornde kerk in leêgen steilen
 Klomp tusschen, boven zerkbevloerde graven,
 Donker op avonds gouden-wolkendroomen:
 Stil als gedachten uit gedempte haven
 De schimmen van de groote dooden zeilen
 Naar zee en alzijds-open Zeeuwsche stroomen.

LI

Geen zal U weten als ik heb geweten,
Geen minnen U als ik heb liefgehad.
Want in U heb ik meer dan U bezeten,
Onmeetlijk blijft na zwaarst verlies mijn schat.

Als die op aard der aarde spijzen eten
Als teerkost op hun reis naar beter stad,
Zoo heb ik U gedronken en gegeten
Tot wondre sterking op mijn verder pad.

En uit goed goud werken mijn trouwe handen
In reiner vreugde dan haar nog doortrilde
Schepter en kroon en blinkend staatsiekleed,
Dat als Uw vluchtige voeten ooit wilden
Keeren, mijn Koning, naar hun eigen landen,
Alles ter hooge kroning zij gereed.

LII

In de' eigen oogenblik dat liefde zeî:
Daar is geen dood, - daar rees Dood op en sloeg
Met starren slaap het leven dat zij droeg
Dichtst aan haar boezems eeuwigwarme tij.

Eén enklen hartslag lang terwijl zich leî
Zoo na zijn kille ontvleesde handpalm, joeg
Huvring haar aan, toen sloot zij de innge voeg
Der armen dichter, en ging rijk en vrij.

Haar neêrgebannen zon- en maanvergeten
Oogen gewaarden niet de gierge grijns
Waarmeê hij wachtte zijn gezetten cijns.
Zij sprak: Was dit de dood die scheidt en rooft?
Van nu af weet ik wat ik heb geloofd,
Alleen: veel zoeter is geloof dan weten!

LIII

O wel wil God in andren zich doen minnen.
Hebt lief, hebt lief: daar is geen wet dan deze.
Nooit heeft een ziel een ziel tot min belezen,
Of bande tegelijk den god daarbinnen.

Zijn blindend aanschijn schouwt hun blind bezinnen
Dat stijgt uit stroomen van geluk en vreezen;
Zij treden stralend, goddoorbloed, genezen
Uit alverloornis tot zich eeuwig winnen.

Zij weten 't wel, die hebben liefgehad,
Hoe naar dees dag- en nachtdoorschimde grot,
Met al haar raadselvormen in schemerblauwen
Rotswand der eindeloosheid uitgehouwen,
Voeren uit verre, hemellichte stad
Wegen betreden maar door húnnen god.

LIV

Uit wilde onrust van al te geven slaven
Stilt liefde in effen trouw-teêr-diep ontvangen,
Eén blinkend openstaan voor kleinste gaven:
Helhongerige spiegel van verlangen.

Windstille en ankerveilige open haven
Die houdt in harer hell'ngen groene spangen
Waar boom en bron al leven lokt te laven,
In weêr en wind haar stil stuk zee gevangen.

Witte zeilgrootte schepen gaan en komen,
Spieglen hun roereloosheid dag aan dag,
Het scheepsvolk drentelt in de schaûw der boomen, -
Andere tongval door steeds de'eigen lach, -
Zaamlen bij 't afscheidsteeken van hun vlag
Vruchten en bloemen voor toekomstge droomen.

LV

Zijt gij daar weêr, mijn oogerijk Geloof?...
Ik ken u wel, ik weet wel wie gij zijt -
Gij komt met heel den ouden goeden tijd:
De dorre luchtters spruiten vlammen loof,
Het vuur takt welig, - lag de haard niet doof
Eén oogeblik tevoren? -, glansbeleid
Spieglen de wanden uw tegenwoordigheid.
Vol straalt mijn huis van al herwonnen roof!...

Laat mij uw oogen nog niet kussen, wacht
De biddende uren van onze' eersten nacht,
Dat ik u vinden mag als gij mij vindt...
En wijl ik pleeg uw voeten koud en wond,
Nadenken al uw mijlen afgeleid
Door diepe sneeuw van onverschilligheid.

LVI

Is dit de zee, dit klare nieuwe water
Dat kartelkruift in reven lijnerank
En schuimloos uitvloeit aan de strandebank
En babbelt lichtst geluid, bladgoudgeklater? -

Voor duin en stranden eenzaam, ebbeblank
Rust morgenjunge Zee. In heemlen baadt er
De vuren hartstocht maar van Zon en slaat er
Zijn stralen armen om haar stillen flank...

Geen ander leven is of was. In kolken
Een wereld wordt uit levenlooze lijnen:
Het is voor 't eerst dat zon de zee omvademt...
Wat bloei gaat vloeden over aards woestijnen,
Wat blijde legers zon-en-zeedoorademd,
Goden en mensen, gaan haar plein bevolken!

LVII

Saam met den avond kom ik te Uwer stede,
Uit fulpen nabrand van mijn open landen
Door blank portaal van kleurgekoelde wanden
Naar schemers volle geheimzinnigheden.

In stemmig binnenlicht en avondkleeden
Gaan menschen om met bleekgevouwen handen
Langs gouder lampen zijig kaarsebranden.
Verre geruchten preevlen als gebeden.

Ik zie Uw glazen venstren opgebeurd
Van buitenschijn en binnenlamp doorbeven
Zooals in kelk van monstrans, hooggeheven
Boven volks biddend neigen, ongespeurd -
O steeds in kern vermysteriënd Leven! -
Gods groot en nooit doordacht geheim gebeurt.

LVIII

Vader wiens strenge stem gebod of bad,
Moeder al liefde in mijn erinnering,
En broêr en zusters die uw levens schat
Steeds verder vondt van de'armen eeneling,
En al beminden die mijn later pad
Kruiste, uit wier oogen ik de seinen ving
Van dit diep licht waarnaar mijn jonkheid hing,
En die nu woont elk in uw eigen stad,

Uw stille kind, uw bleeke broêr, uw vriend
Is rijkgelukkig, zendt u kus en groet;
En als herdenken ons tezamen vindt,
Brandt tusschen aarde en hemel liefdes luchter
Zoo helder, dat gelouterd in zijn gloed
Al ons gebeden naar éen God vervluchten.

LIX

Minnen is beter dan bemind te worden,
Oneindiger en eeuwger als de groote
Hemelen die den duisteren besloten
Tuin dezer aarde in hunnen luister gorden -

Als ooit mijn hart tegen uw gulden orden
Opstond en kreet zich uw eenig verstooten
Kind onder al zijn zalige genooten,
Liefde, vergeef, als ooit mijn lippen morden...

Nu drijft de droom door 't waterhelle land
Zijn bloemen en zijn zonneschaûw te vieren,
En boven sluit de blinde dagewand;
Maar veilig voel ik over mij uw pracht,
Vertrouwd uit langen huiverstillen nacht:
De sterren uwer hemelsche revieren.

LX

Lachende wateren van menschenoogen
 Vervlieten immer tusschen ons voorbij;
 Weêrkantsche venstren spieglen in bewogen
 Vrede hun dag- en nachtbeglansd geglij.

Geluk staat open voor wat stroomen mogen
 Brengen vandaag of morgen U en mij...
 De gulden visschen die 'k had opgetogen,
 Liet godlijk-jong meêlijden spelend vrij...

Maar ver is uchtend-oordeels vluchtig vreezen:
 'O schoone schijn over zoo ondiep wezen!' -
 Al helderder in avondlijke klaarheid
 Kijken ons oogen in elkaêr gerezen
 Uit daglang naarstig-neêrgebogen lezen:
 'Onder zoo vloten schijn de vaste waarheid!'

LXI

Twee dingen zijn er die ik niet bevat
En bid dat ik ze nooit ten einde wete,
Die, eeuwig mijn, mij nooit méer zijn bezéten
Dan de'eersten dag dat ik er deel aan had:

Verlangen groeit, een altijd groeter schat,
Uit lust waartoe geen sprankel werd vergeten,
En nieuwe oneindigheden ongemeten
Duizlen voor elke schrede die ik mat:

Twee helle vaten met genâ gevuld,
Die heimlijk in elkander overvloeien
Den schijn van zon en maan die heemlen guldt,
En Gods diep licht waarin zijn zielen bloeien
Naar Liefde, 't eind van alles en 't begin:
Gods schoone wereld en Uw ziel daarin.

LXII

Uit langen zomerdag van zonne blind
Beurt de aard haar groen en korenblond gelaat
Naar 't innig licht dat al de heemlen bindt
In schaduwloos verheerlijkten staat.

In 't ademloos geblaêrt roert de avondwind.
En in de oneindigheid die opengaat
Voor oogen van verhelderd voelen, vindt
De blijde wil den weg ter heldre daad...

O zoo te loopen door dit zalig land,
Een man die dood zich leeft in 't overmoedig
Geluk van schoonheid die niet minder wordt,
Sinds, Liefde, uw schoonheids laaie dagebrand
Ligt over aarde en hemel uitgestort
Als water in een landschap overvloedig.

LXIII

Geluk en diepste Smart is eindloos, kan
Hier al, in 't enge kringen van den tijd,
Van Gods kristalleklare oneindigheid
Missen geen enkele afgemeten span:

Geluk weet ver buiten den blauwen ban
Der dagen al meer vreugden opgeleid,
En naar Smart meer en stiller heeft geschreid,
Sterren haar tranen van uit hooger plan.

De breede raadselgolven schuiven aan,
En ruischen uit in klanken on verstaan -
Maar spelend op haar nauwen zanden zoom
Voelen Geluk en Smart diep in den droom
Als eeuwigen en tijdelijken vreê
De nabuurschap dier grondelooze zee.

LXIV

Waar tijd en eeuwigheid elkaër beroeren,
Worden de sterren in den nacht geboren,
Vuurbloemen die de rijzendranke roeren
Van donkre aardtochten naar Gods ooglicht boren.

En waar de heemlen van voor Hem vervloeren
Tot glazen glansbaan eindelooser koren,
Lijnen der stelslen weemlende kontoeren
Door 't klaar kristal donkervermoede voren:

Door weêrzijs-open venstren als door oogen
Schijnen de heemlen in elkaër en de aarde:
Liefde met liefde wisslen wondre waarden,
Aarddonker tegen Godslicht opgewogen...
In evenwicht van gulden ruil geheven
Wandelt de wereld vleugelloos te zweven.